

Бібліографія:

1. Балагура О.В. Удосконалення технології вирощування насіння цукрових буряків // Цукрові буряки. – 1999. - №4. – С.17-18.
2. Балан В.М. Формування гібридного насіння за різних умов вирощування // Цукрові буряки. – 2003. - №3. – С. 8-9.
3. Бурляй Г.Л. Актуальні проблеми насінництва цукрових буряків. Економіка АПК. – 1999. - №3. – С. 21-24.
4. Буряківництво. Проблеми інтенсифікації та ресурсозбереження. За ред. В.Ф.Зубенка. – К.: НВП ТОВ «Альфа-стевія ЛТД». – 2007. – 486 с.
5. Роїк М.В. Буряки. – К.: ХХІ вік – РІА. „Труд-Київ”, 2001. - 320 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ В КУЛЬТУРУ ГІСОПУ ЛІКАРСЬКОГО (*HYSSOPUS OFFICINALIS L*)

Сизоненко С.В. студент 4-го курсу*

**Науковий керівник: к.с.-г.н., доцент Белова Т.О.*

Багаторічна гілляста напівкущова рослина родини губоцвітих. Корінь добре розвинений, стрижневий, проникає на глибину до 2-2,5 м. Стебла чотиригранні, прямостоячі, біля основи здерев'янілі, 20-80 см заввишки. Зазвичай кущ має 25-30 стебел. Листки супротивні, дрібні (25-30 мм завдовжки, 3-8 мм завширшки), лінійно-ланцетні із загнутими донизу краями, короткочерешкові, крапчастозалозисті.

Квітки дрібні, неправильні, двостатеві з темно-синім, синім, фіолетовим, рожевим або білим забарвленням віночка. Чашечка трубчаста з 5 загостреними зубцями. Маточка з чотирироздільною верхньою зав'яззю і двома приймочками. Тичинок чотири, вони виступають із віночка на 3-5 мм. Суцвіття переривчастоколосовидне, яке складається із несправжніх напівкілець, розташованих по 6-8 штук у пазухах листків. Перехреснозаквітлена рослина, цінний медонос. Мед належить до кращих сортів. Гісоп має довгий період цвітіння і може бути використаний для закриття безвзяткових періодів протягом пасічникацького сезону. Цвіте у червні-серпні. Плід – однонасінний горішок, темно-бурого забарвлення, 1,8-2,5 мм завдовжки. Маса 1000 насінин – 0,8-1,3 г.

Походить з Південної Європи. Культивується як лікарська, декоративна і пряноароматична рослина в Україні, Молдові, Середній Азії, на Кавказі та Алтаї. Використовують траву (верхівки стебел до 20 см завдовжки), зібрану під час цвітіння рослини. Сушать при температурі 30-40°C. Сухої сировини виходить 18-20%. Вологість не вище 13%. Строк придатності – 1 рік.

Трава містить ефірну олію (0,6-2,0%) із своєрідним сильним скипидарно-камфорним запахом, дубильні і гіркі речовини, смоли, барвники, тритерпенові кислоти (олеанолова, урсолова), глікозид іссопін, флавоноїди (0,9-1,0%) пігменти, вітамін С, макроелементи (мг/г): К, Са, Mg, Fe, мікроелементи (мкг/г): Mn, Cu, Zn, Co, Mo, Se, Ba. Концентрує Fe, Mo, Se, B.

Максимальний вихід ефірної олії дають рослини з білими квітами, мінімальний з рожевими. Її широко використовують у медицині, парфумер-

но-косметичній та харчовій промисловості, для ароматизації вин та напоїв.

Настойки або настої гісопу з лікувальною метою вживають при ката-рах верхніх дихальних шляхів, кашлі, бронхіті, бронхіальній астмі, запаленні та туберкульозі легень, стенокардії, неврозах, ревматизмі, подагрі, поліартриті, гіпергідролізі.

Зовнішньо настій трави використовують для полоскань, промивань і компресів при запаленні очей, стоматиті, захворюваннях глотки, для лікування забитих місць, синців, ран, хвороб шкіри.

Молоді, нездерев'янілі пагони, зібрані на початку цвітіння, мають приємний аромат і терпкий гіркуватий смак, тому їх широко використовують у свіжому або сушеному вигляді як приправу до салатів, перших і дру-гих страв, при консервуванні овочів разом з кропом, хроном, естрагоном, майораном, а також для ароматизації продуктів переробки плодів.

На одному місці гісоп лікарський може рости понад 20 років, але мак-симальна продуктивність культури складає 5-6 років. Маловибаглива до умов росту рослина, але краще росте і розвивається на добре освітлених, ро-дючих ґрунтах з нейтральною кислотністю. Типовий ксерофіт, добре росте і розвивається на бідних, змитих і вапнякових ґрунтах схилів. Непридатні заболочені і засолені ґрунти.

Як багаторічну рослину гісоп розміщують поза сівозміною.

Ділянки під плантації гісопу готують завчасно і ретельно, звертаючи особливу увагу на очищення поля від бур'янів, в зв'язку з тим, що культура дрібнонасінна і в перший рік вегетації росте дуже повільно і сильно пригнічується бур'янами.

Передпосівний обробіток ґрунту під гісоп лікарський спрямований на створення сприятливого структурно-агрегатного складу посівного шару з ущільненим ложе для розміщення насіння та шару дрібногрудочкуватого ґрунту над ним.

Гісоп розмножується насінням і вегетативно – живцями, поділом куща і відгалудженнями.

При вегетативному розмноженні живці завдовжки 8-10 см нарізають у вересні-жовтні з однорічних напівздерев'янілих пагонів, які беруть з 4-5 річних маточних кущів, і висаджують у парники або теплиці, з них виро-стають саджанці. Оптимальний строк садіння саджанців на плантації – друга половина жовтня і листопад або рано навесні. Садять розсадосаджальною машиною або вручну за схемою 70x25см. Під час садіння кореневу шийку заглиблюють нижче поверхні ґрунту на 5-6 см, кожен саджанець поливають і загортають шаром ґрунту 3-5 см.

Кращі строки сівби насінням під зиму (ІІІ декада жовтня) або рано навесні.

Сівбу проводять широкорядним способом з шириною міжрядь 70 см ово-чевими сівалками або вручну. на глибину 1,5-2 см і нормою висіву 4-5 кг/га.

Догляд за посівами і посадками гісопу в перший рік вегетації складається із міжрядних прополовань та рихлень . Для підтримки плантацій гісопу першого року життя в чистому від бур'янів стані необхідно провести не менше 3-4 міжрядних культивацій і 2-3 ручних прополок в рядках.

На другий і в послідуєчі роки вегетації догляд за гісопом складається із ранньовесняного боронування, підживлення аміачною селітрою (N₃₀₋₄₀), міжрядних культивацій на глибину не більше 8-10 см.

Збирання врожаю проводять у червні-липні в період масового цвітіння пагонів жатками на висоті 10-15 см або вручну. У сприятливі роки можливий другий укіс у серпні-вересні. Урожайність сухої трави з плантацій першого року життя складає 23-30 ц/га, другого і послідуєчих до 80-90 ц/га. Збір ефірної олії – 20-30 кг/га.

Бібліографія:

1. Агротехнические указания по возделыванию лекарственных растений. /С.П.Гусев, А.П.Кирьянова. – М.: Медгиз, 1999. – 125с.
2. Гаммерман А.Ф., Кадаев Г.Н., Яценко-Хмелевский А.А. Лекарственные растения.: Справ.Пособие. – 3 изд.перераб. и доп. – М.: Выш.шк., 1983.- 400с.
3. Гончарова Т.А. Энциклопедия лекарственных растений.: (лечение травами), т.1.– М.: Изд. Дом МСП, 1998. – 560 с.
4. Куреннов И.П. Энциклопедия лекарственных растений./Изд. 2е, доп.- М.:Мартин, 2010.- 384с.

УРОЖАЙНІСТЬ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ДОЗ АЗОТНОГО ПІДЖИВЛЕННЯ

Москальов В. магістр заочної форми навчання*

**Науковий керівник: к.с.-г. н. Ляшенко В.В.*

Пшениця озима більше за інші зернові культури вимоглива до умов живлення. Тому важливим засобом підвищення урожаїв озимої пшениці, особливо сортів інтенсивного типу, є органічні і мінеральні добрива, на які ця культура більш реагує. Добрива – найбільш потужний і швидкодіючий фактор підвищення урожайності сортів інтенсивного типу. Для отримання високого ефекту від добрив необхідно за допомогою комплексу агротехнічних заходів створити сприятливі умови для вирощування рослин пшениці озимої, всебічно враховувати всі фактори, які визначають рівень врожайності: своєчасно і високоякісно обробляти ґрунт, накопичувати достатньо вологи в ньому, сіяти в оптимальні строки із відповідними нормами висіву, заробляти насіння на необхідну глибину і забезпечувати систему догляду за посівами. Лише в цьому випадку сучасні сорти озимої пшениці інтенсивного типу можуть найбільш ефективно використати високі дози добрив. Азот – основний елемент росту і розвитку рослин. Забезпеченість ним пшениці в повній мірі підвищує коефіцієнт продуктивного кушіння, сприяє збільшенню листової поверхні, розміру колосу, число колосків, квіток і зернівок [3; 12].

Ефективність способів та строків підживлення мінеральними добривами великою мірою залежить від стану посівів, попередників, основного внесення добрив, типу ґрунту та ін.

Метою нашого польового дослідження є вивчення впливу підживлення азотними добривами на урожайність і якість зерна пшениці озимої. В досліді